Adaptació de l'Agricultura als Efectes del Canvi Climàtic

LIFE CLINOMICS

LIFE15 CCA/ES/000102

"This project has been funded with support from the European Commission"

Promovent la resiliència.
Oportunitats i reptes de l'economia i la societat local en l'adaptació al canvi climàtic.

Gandesa, 26 novembre

Coordinador

Diputació Barcelona

Socis

UNIÓ DE PAGESOS

Consell Comarcal Alt Penedès

Oficina Catalana del Canvi Climàtic

COPATE

UGT

CCOO

Centre de Control de Barcelona

El contingut d'aquesta publicació no reflecteix l'opinió oficial de la Unió Europea. La responsabilitat de la informació és assumida completament pels autors.

EL PROJECTE

LIFE CLINOMICS

LIFE CLINOMICS

LIFE16 GCM/ES/000102
"This project has been funded with support from the European Commission"

3 anys de juny 2016 al juny 2019

Pressupost de **1.392.349 €**

835.278 € finançats per L'Unió Europea

LIFE CLINOMICS

LIFE16 CCM/ES/000102

"This project has been funded with support from the European Commission"

PARTENARIAT

COORDINADOR: Diputació Barcelona

SOCIS:

- De coneixement: Oficina Catalana del Canvi Climàtic
- Territorials: Diputació Barcelona, Consell Comarcal Alt Penedès, COPATE
- Socioeconòmics: Cambra de Comerç de Barcelona, CCOO comissió obrera nacional de Catalunya, Unió de Pagesos, UGT

LIFE CLINOMICS
LIFE16 GCM/ES/000102
"This project has been funded with support from the European Commission"

EL PROBLEMA HI ÉS

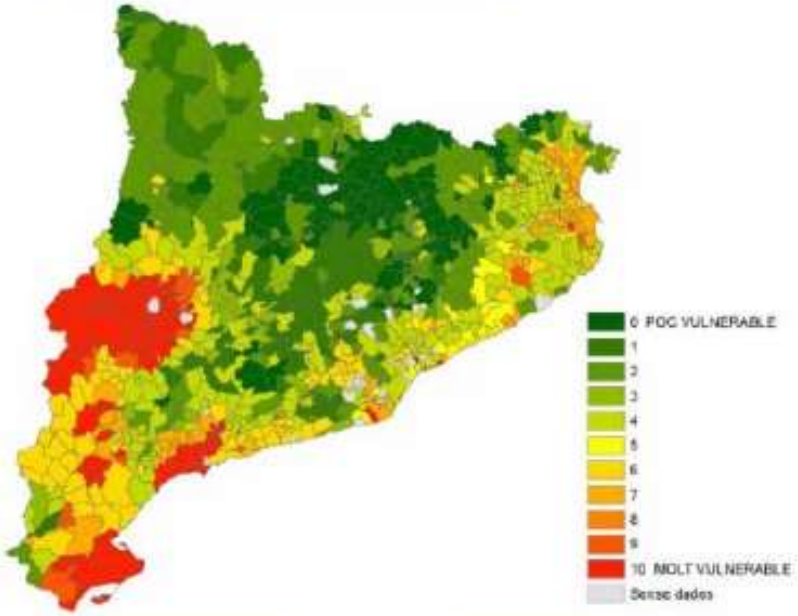

OCCC – Estudi Grau de Vulnerabilitat dels municipis de Catalunya al canvi climàtic – Set 2016

LIFE CLIMOMICS
LIFE16 GCM/ES/000102
"This project has been funded with support from the European Commission"

RESPOSTA

- Incorporar el canvi climàtic a l'acció de les administracions locals però també a les activitats econòmica i a la població
- Impulsar la inversió pública i privada
- Promoure la implicació, la participació de tots els sectors per integrar la adaptació a les polítiques sectorials

LIFE CLINOMICS
LIFE16 GCM/ES/000102
This project has been funded with support from the European Commission

OBJECTIU GENERAL

LIFE CLINOMICS pretén augmentar la resiliència de les entitats locals mediterrànies a través de la intervenció:

<u>En tres territoris</u>

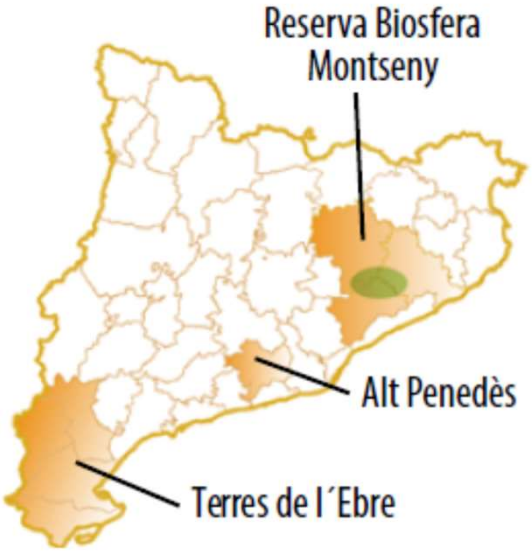

<u>En diverses activitats econòmiques</u>

Turisme

Pesca

Agricultura

Forestal

LIFE CLINOMICS

LIFE16 GCM/ES/000102

"This project has been funded with support from the European Commission"

ACTUACIONS

Estudi dels efectes del canvi climàtic al territori: diagnòstic, impacte i vulnerabilitats i Diagnosi de la capacitat social i institucional per augmentar la resiliència del territori http://lifeclinomics.eu/ca/

Montseny

Penedés

T. Ebre

CONTRUIR RESILIÈNCIA

- Creació d' estructures de governança:
  - Meses Territorials per a l' Adaptació al Canvi Climàtic (MeTACC)
  - Meses Sectorials per a l' Adaptació al Canvi Climàtic (MeSACC)
  - Grupo d' experts, grups de treball
- Capacitació i formació
- Campanyes de sensibilització; sessions informatives
- Gestor per a l'adaptació al Canvi Climàtic
- Xarxes Locals per a l' adaptació al Canvi Climàtic

CONTRUIR RESILIÈNCIA

- 1 Estratègia i 3 Plans d' Acció per a l' Adaptació al Canvi Climàtic
- Com a mínim 2 accions implementades a cada territori
- Pacte per a l' Adaptació al Canvi Climàtic
- Guia per a la resiliència local
- Jornades Pagesia del Mediterrani per l'adaptació al Canvi Climàtic, 27/28 març 2019.

Campanya sensibilització

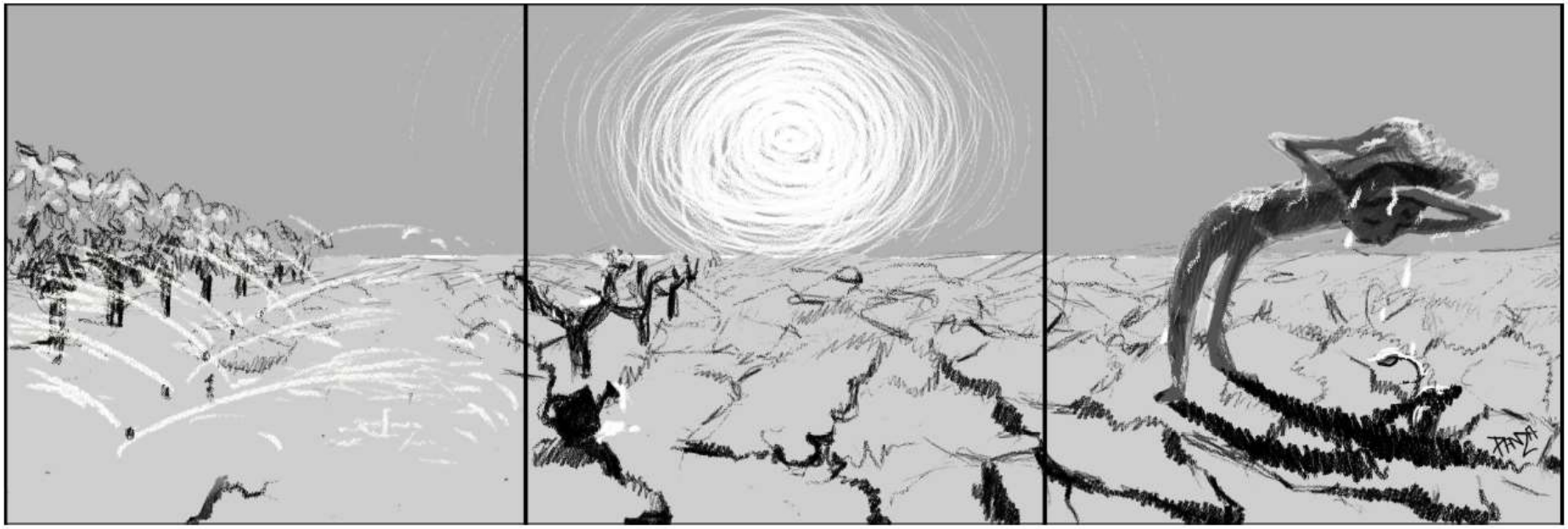

Campanya sensibilització

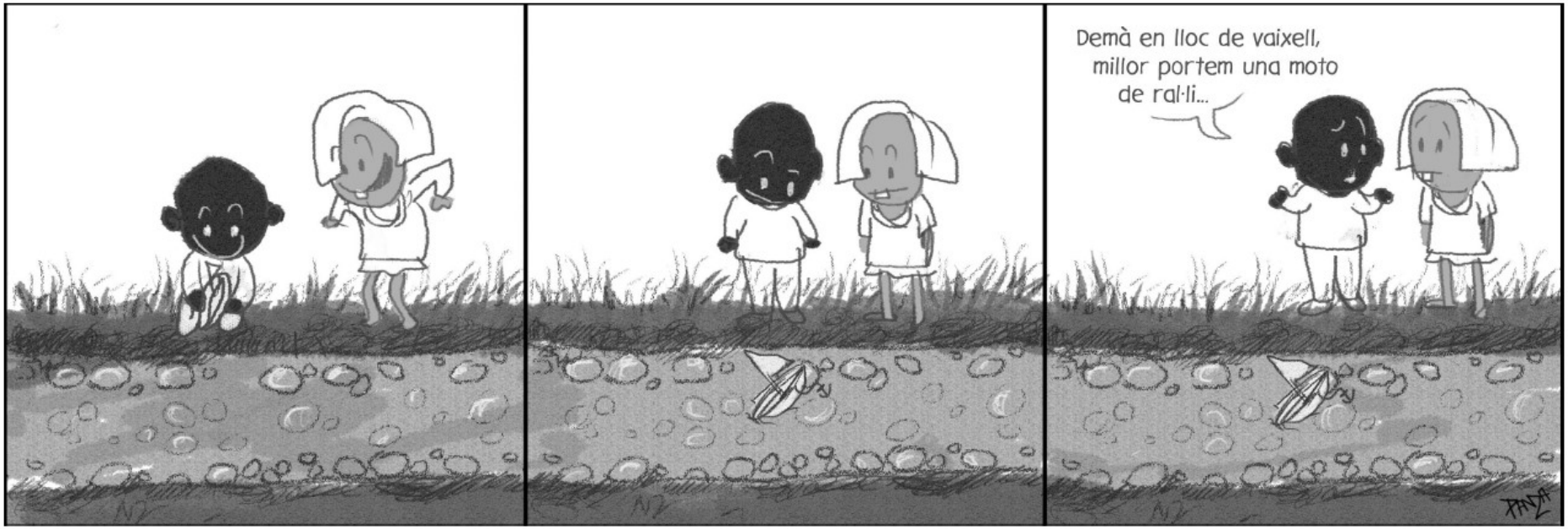

Pacte per l'adaptació al canvi climàtic

LIFE CLINOMICS

Pacte per a l'Adaptació al Canvi Climàtic

Els impactes del canvi climàtic són una amenaça per al benestar i la salut de les persones, el patrimoni, l'activitat econòmica, els sistemes urbans i els sistemes naturals.

L'estratègia europea d'adaptació al canvi climàtic palesa que els països mediterranis del sud d'Europa són en una zona calenta (hot spot) pel que fa a la vulnerabilitat als impactes del canvi climàtic, amb un increment de la temperatura i una reducció de la pluviometria superiors als que tenen i tindran a altres zones d'Europa [1].

Actualment, els territoris, els teixits productius i els teixits socials no reuneixen les condicions adequades per mantenir llurs funcions davant la nova situació climàtica. Alhora que la vulnerabilitat dels serveis públics i de les activitats econòmiques i socials que s'hi desenvolupen és molt elevada.

La societat ha de fer front a una alerta climàtica d'abast global:

- Augment de les temperatures tant mínimes com màximes i mitjanes, de la insolació i de les onades de calor i nits tropicals.
- Sequeres cada vegada més intenses i freqüents.
- Increment en el risc de grans incendis forestals.
- Pujada del nivell del mar, amenaçant zones costaneres i deltaiques.
- Pèrdua de biodiversitat i d'integritat biològica.
- Fenòmens pluviomètrics extrems.
- Aparició de noves malalties o ressorgiment d'altres que ja estaven eliminades.

L'adaptació és el principal recurs que tenen els agents que actuen en un territori per disminuir la vulnerabilitat; es concreta en les estratègies, els plans d'acció i els processos de governança.

Tots els agents -administracions públiques, empreses de béns i serveis, treballadors, pagesos i la ciutadania- que comparteixen un territori amb capacitat de gestió tenen el potencial d'afrontar els riscos del canvi climàtic a través d'accions concertades d'adaptació.

El projecte Life Clinomics posa en marxa nous processos d'inversió d'entitats públiques, així com d'empreses privades, per disminuir la vulnerabilitat, anticipar-se als impactes climàtics i augmentar la resiliència en tres territoris, reserva de la biosfera del Montseny, comarca de l'Alt Penedès i reserva de la biosfera de les Terres de l'Ebre i en tres sectors econòmics, pesquer, agroforestal i turístic.

Els resultats, l'experiència i la metodologia participativa que aporta LIFE CLINOMICS són transferibles i replicables a l'àrea climàtica del Sud d'Europa.

LIFE CLINOMICS

Amb la firma del Pacte per a l'Adaptació al Canvi Climàtic, les entitats del Sud d'Europa adquirim el compromís de promoure les actuacions proposades des del Life Clinomics per tal d'augmentar la resiliència dels països del mediterrani europeu.

Orientats per/Inspirats en les línies que es recullen a l'estratègia per a l'adaptació al canvi climàtic del Life Clinomics: Coneixement dels riscos i vulnerabilitats; Impuls a l'acció dels agents; Governança i capacitació,

[nom entitat], des del nostre àmbit d'actuació, ens comprometem a:

- **CONTRIBUIR EN LA IDENTIFICACIÓ DELS FACTORS QUE DETERMINEN LA VULNERABILITAT** de les activitats econòmiques i dels territoris on es duen a terme.
- **ESTABLIR/AUGMENTAR ELS NOSTRES COMPROMISOS D'ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC,** amb la revisió/elaboració de plans d'acció d'adaptació al canvi climàtic, amb la identificació de totes aquelles mesures, accions i projectes a l'abast de la nostra entitat i amb la cerca de la concertació amb la resta d'agents del territori.
- **PROMOURE LA PLANIFICACIÓ I LA CREACIÓ D'INSTRUMENTS FINANCERS** per adaptar i transformar les activitats econòmiques més sensibles als efectes produïts pel canvi climàtic, desenvolupant els conceptes de transició justa i de treball decent.
- **FOMENTAR UNA AGRICULTURA I RAMADERIA MÉS RESILIENT** d'acord amb els nous escenaris del canvi climàtic per a mantenir la qualitat de la producció i la seguretat alimentària.
- **FOMENTAR UNA GESTIÓ DELS BOSCOS** que augmenti la resistència i resiliència de les masses forestals al canvi climàtic, n'incrementi el seu paper en el cicle de l'aigua i contribueixi a la prevenció d'incendis forestals, alhora que fomenti l'ús dels productes forestals.
- **PROMOURE UNA GESTIÓ DE L'ACTIVITAT TURÍSTICA QUE ADEQÜI** les seves instal·lacions, el consum de recursos i l'oferta als nous escenaris climàtics.
- **FOMENTAR LA INNOVACIÓ EN LA GESTIÓ DE LA PESCA I L'AQÜICULTURA** per a mantenir la seva sostenibilitat, la qualitat i la seguretat de la producció en els nous escenaris climàtics.
- **FOMENTAR LA GESTIÓ SOSTENIBLE DELS RECURSOS (aigua, energia, sòl, etc.)** d'acord amb el principi de solidaritat i sostenibilitat ambiental i econòmica, i una renda justa pel sector. Impulsar sistemes eficients de distribució, apostar per noves tecnologies que permetin ajustar els consums a les necessitats reals.

LIFE CLINOMICS

- **INCORPORAR L'ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC EN LES ESTRUCTURES DE LA NOSTRA ENTITAT,** per donar eficàcia i estabilitat orgànica a l'acció en favor del clima.
- **ADAPTAR/ADEQUAR LES CONDICIONS DELS LLOCS DE TREBALL** als nous escenaris del canvi climàtic per a disminuir els riscos laborals (adequació horaris, equips,....) i mantenir el nivell d'ocupació.
- **FORMAR I CAPACITAR A LES PERSONES EN MESURES D'ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC,** amb la incorporació de continguts sobre l'adaptació a les activitats formatives de les organitzacions socials, econòmiques i les administracions públiques.
- **REALITZAR CAMPANYES INFORMATIVES I DE SENSIBILITZACIÓ PER A INVOLUCRAR LA CIUTADANIA EN L'ACCIÓ NECESSÀRIA PER A ESDEVENIR TERRITORIS MÉS RESILIENTS,** a través de l'augment del coneixement i l'afavoriment de la incorporació d'accions que contribueixen a l'adaptació al canvi climàtic en la vida quotidiana i en les activitats productives de la societat.
- **PROTEGIR LA SALUT DE LES PERSONES** davant els nous riscos que suposaran les onades de calor que es preveuen més intenses, més freqüents i més llargues amb el foment d'eines, protocols i mesures que s'estableixin per fer-hi front i amb l'adequació dels espais públics a les noves circumstàncies climàtiques.
- **COMPARTIR LES NOSTRES ACCIONS I LES BONES PRÀCTIQUES** sempre que sigui possible i en connexió amb els nostres sectors d'arreu d'Europa, especialment de la zona mediterrània.

Signa Sr./Sra _____,

com a representant de l'entitat _____

[lloc i data]

Signatura representant de l'entitat

LIFE CLINOMICS

LIFE16 GCR/ES/000102

"This project has been funded with support from the European Commission"

ACTUACIONS

Creació de les **estructures de governança multinivell** per a l'adaptació al canvi climàtic per treballar en l'elaboració de l'Estratègia I els Plans per a l'adaptació al canvi climàtic

Taules Territorials per l'Adaptació al Canvi Climàtic (MeTACC) - **estructura d'impuls.**
Són el referent de debat al territori, responsables d'arribar a acords i d'establir sinergies entre sectors.

Taules Sectorials per l'Adaptació al Canvi Climàtic (MeSACC) - **estructura de debat**
Concentrarà als representants de cada sector per debatre el paper de cadascun en el procés d'adaptació.

Grups d'experts – **òrgan consultiu**

Es consolidaran estructures perquè continuïn l'activitat després de finalitzat el projecte

ACTUACIONS

Capacitació i formació per oferir recursos tècnics i metodològics perquè els sectors socials i econòmics implicats en el projecte puguin actuar i adaptar les seves activitats als efectes del canvi climàtic.

Territori	Agro Ramaderia	Forestal	Turisme	Pesca
Alt Penedès	Adaptació de la vinya als efectes del canvi climàtic Cultius llenyosos i de secà	▪ Gestió per a l'adaptació al CC dels boscos ▪ Valorització dels serveis ecosistèmics del bosc	▪ Bones practiques per un turisme sostenible ▪ Comunicació per un turisme sostenible	-
Montseny	Sistemes agro-forestals	▪ Gestió per a l'adaptació al CC dels boscos ▪ Valorització dels serveis ecosistèmics del bosc	▪ Bones practiques per un turisme sostenible ▪ Comunicació per un turisme sostenible	
Terres de l'Ebre	El CC el gran repte del sector agrari Cultius llenyosos i de secà	▪ Gestió per a l'adaptació al CC dels boscos ▪ Valorització dels serveis ecosistèmics del bosc	▪ Bones practiques per un turisme sostenible ▪ Certificacions per un turismo sostenible	Pesca Sostenible
Sessions especifiques AAPP				

EL CANVI CLIMÀTIC

LIFE CLINOMICS
LIFE16 GCM/ES/000102
"This project has been funded with support from the European Commission"

MITIGACIÓ

L' actitivat humana impacte al clima
Dins - Afora

Una estratègia de mitigació és ineludible per evitar el canvi climàtic:

- Reduir emissions GEH. Ex: Eficiència energètica, mobilitat sostenible

ADAPTACIÓ

El canvi climàtic impacte l'actitivat humana
Afora - Dins

Una estratègia d'adaptació és ineludible per evitar els impactes del canvi climàtic:

- Eficiència de reg, millora varietal, etc.

LIFE CLINOMICS
LIFE16 GCM/ES/000102
This project has been funded with support from the European Commission

La concentració de CO_2 a l'atmosfera continua creixent de forma imparable...

T < 2ºC => max. 450 ppm.

Gener 2018 407.98 ppm

Gener 2017 406.13 ppm

Gener 2016 402.52 ppm

Gener 2015 399.98 ppm

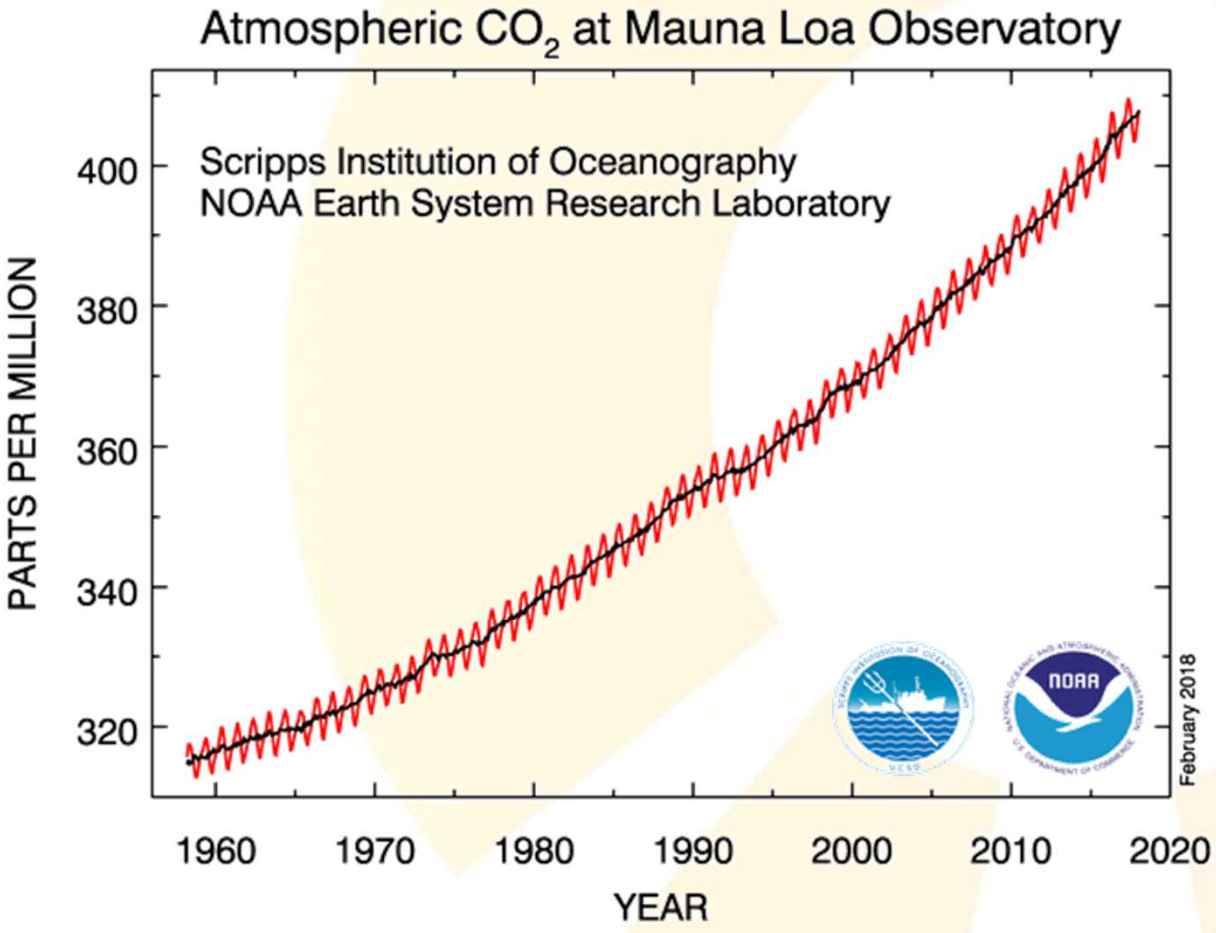

LIFE CLINOMICS
LIFE16 GCM/ES/000102

2017 està entre els anys amb el major nombre de catàstrofes naturals

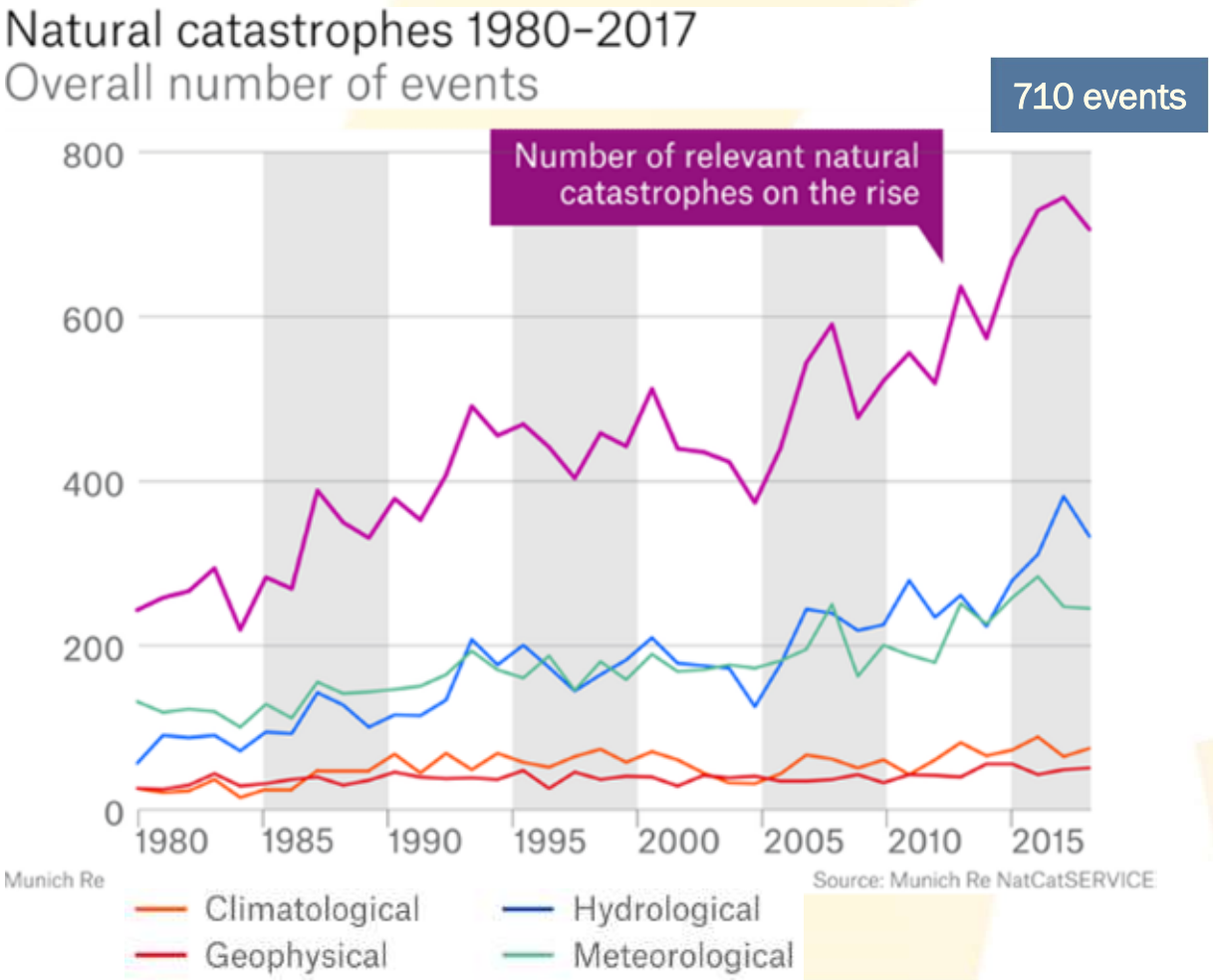

Davant dels **impactes inevitables** que es preveuen, cada indret ha de prendre també mesures per a **adaptar-se als canvis** (resiliència).

Això vol dir actuar per...

minimitzar
la **vulnerabilitat**
davant dels **riscos**
i impactes
negatius

identificar
els **impactes**
positius i
transformar-los
en **oportunitats**
a tots els sectors
i territoris

Així, cal impulsar actuacions d'adaptació en diferents sectors econòmics per tal de garantir la seva **sostenibilitat en el nou escenari climàtic.**

LIFE CLINOMICS
LIFE16 GCM/ES/000102
This project has been funded with support from the Euro

Vulnerabilitat climàtica de les Terres de l'Ebre

RISCOS	SECTOR	VULNERABILITAT
Pujada del nivell del mar (canvis morfològics del litoral)	Tots els sectors	10
Canvis en el tipus d'explotacions ramaderes	Ramader	10
Afectació dels cultius de secà	Agrícola	8
Augment d'espècies invasores i/o molestes	Agrícola/ Pesquera-qüícola	8
Increment de les necessitats de reg	Agrícola/ Ramader/ Turístic	7
Afectació de conreus: fruits secs, vinya i olivera	Agrícola	7
Major risc d'incendi	Forestal	6
Pèrdua de biodiversitat	Forestal/ Turístic	6
Disminució de la qualitat d'aigua subterrània	Tots els sectors	6
Pèrdua de qualitat paisatgística	Turístic	6
Increment del risc d'incendi	Agrícola/ Forestal	5
Disminució disponibilitat aigua i canvis en el patró de demanda	Forestal/ Turístic	4-5
Reducció de les zones de pastura	Ramader	3
Canvis en la distribució d'espècies	Forestal	2
Afectació per onades de calor	Salut pública	7
Empitjorament confort climàtic	Salut pública	3

0 = poc vulnerable *10 = molt vulnerable*

LIFE CLINOMICS
LIFE16 GCM/ES/000102
"This project has been funded with support from the European Commission"

QUIN NIVELL DE RISC PRESENTA EL SECTOR A CADA ÀMBIT TERRITORIAL?

ALT PENEDÈS

RISCOS	VULNERABILITAT
Increment de les necessitats de reg en l'agricultura	2,9
Risc d'incendi en el sector agrari	4,6
Canvis en els cultius	5,2
Disminució qualitat aigua subterrània	4,5
Reducció de les zones de pastura	4,1
Canvis en la superfície i productivitat de les vinyes	4,3
Disminució del cabal dels cursos fluvials	6,0
Pèrdua de biodiversitat	4,2

MONTSENY

RISCOS	VULNERABILITAT
Increment de les necessitats de reg en l'agricultura	2,4
Risc d'incendi en el sector agrari	3,1
Canvis en els cultius	3,0
Reducció de les zones de pastura	1,8
Risc d'espècies invasores i/o molestes per a l'agricultura	1,3
Canvis en els tipus d'explotacions ramaderes	2,5
Afectació dels correus per la menor durada dels períodes d'innivació	6,1

TERRES DE L'EBRE

RISCOS	VULNERABILITAT
Increment de les necessitats de reg en l'agricultura	7,0
Risc d'incendi en el sector agrari	5,0
Canvis en els cultius	5,0
Afectació de la productivitat dels cultius de secà	8,0
Disminució qualitat aigua subterrània	6,0
Canvis en el tipus d'explotacions ramaderes	10
Reducció de les zones de pastura	3
Canvis morfològics del litoral i pujada del nivell del mar	10
Risc d'espècies invasores i/o molestes per a l'agricultura	8,0

Vulnerabilitat del sector Agrari davant el canvi climàtic

0 = poc vulnerable 10 = molt vulnerable

LIFE CLINOMICS

LIFE16 GCA/ES/000102

"This project has been funded with support from the European Commission"

Moltes gràcies

Coordinador

Diputació Barcelona

Socis

UNIÓ DE PAGESOS

CONSELL COMARCAL ALT PENEDÈS

Oficina Catalana del Canvi Climàtic

COPATE

UGT

CCOO

Fundació de Finances de Barcelona

El contingut d'aquesta publicació no reflecteix l'opinió oficial de la Unió Europea. La responsabilitat de la informació és assumida completament pels autors.